

جامعة الخُـرطوم
كلية الدراسات العليا
كلية الآداب
قسم اللغة العربية

أوجه الخلاف حول إنْ وأنْ الخفيفتين

بحث لنيل درجة الدكتوراة - دراسات نحوية

مقدم من الطالب
البشير صديق عبد الواحد أحمد

إشراف الأستاذ
مُحمَّد يوسف مصطفى الوائِق

جمادى الأولى 1427هـ/يونيو 2006م

{ وَجِئْنَاكَ مِنْ سَبَا بِنَبَاٍ

{ يَقِينِ

22U

شكر وتقدير

الحمد لله ، اللهم صل على النبي وسلّم تسليماً ...
أتقدم بجزيل الشكر والتقدير لأستاذي مُحمّد الوائِق، الَّذِي أرشدني إلى
هَذَا الموضوع، ووجهني للاطلاع والقراءة، وعلمني كيفية البحث، فهذا
البحث يعتبر ثمرة جهده وإرشاده وتوجيهه، فجزاه الله عني وعن
العربية خيراً .

وأتوجه بالشكر للعلم الدكتور عمر البدري علي، والدكتور مُحمّد
حسين خاقو، والدكتور حسين الصالح، وأخص بالشكر أيضاً وائل
عطا، وعثمان مصطفى وبابكر موسى، وغازي مصطفى، وزوجتي
آسيا بابكر، وأبنائي أحمد و عبد الله ومصطفى، وبناتي فاطمة ورقية.
كما أشكر كل من أعانني على هَذَا العمل.

:

الفهرست

الصفحة	الموضوع
1
2
7	الباب الأول: إن الخفيفة المكسورة الهمزة
8	: Ù Ù
34	: Ù
45	: Ù
67	: Ù
79	الباب الثاني: أن الخفيفة المفتوحة الهمزة
80	: Ù Ù
132	: Ù
156	: Ù
166	: Ù
177	الباب الثالث: المقارنة بين "إن" و "أن"
187
189

190

192

المقدمة

Õ Õ Õ

...

Õ Ù

Ù

Ù

ã à

1

Ù

Õ Õ Õ Õ Ù

Õ Õ

Ù

Õ Ù 1

Ù

ã

Õ

Ù

Ù

Õ Õ

1

è

Õ Ù , Ù Ù

Õ à Ù

à Ù

Õ Õ Ù Ù Ù

¹ Õ Ù Ù

Õ Õ , Ù Ù

â " " Õ ,

Õ Õ ùõ . .â â

Ù Ù

" " Õ ,

Õ Õ Õ Ù . Ù Ù ¹

¹ Õ ,

Õ . Ù ,

Õ , Ù , Ù Ù

Õ Õ , , Ù

Õ , Ù ,

Õ Õ

Õ Ù Ù Õ Õ . Õ

, Ù Ù

Õ Õ Õ Ù ,

Õ Ù Ù

Õ

. Ù

Ù

. Ù Ù Ù Ù Ù

Õ Õ

, , Ù .

Õ , ,

Õ Õ Ù , Ù Ù , Ù

ã Ù

Õ Õ Ù

Ù

Õ Ù

Õ Ù Õ

Ù

Õ Õ Ù

Õ

Ù

Ù

Õ Õ Ù

الباب الأول

إنَّ الخفيفة المكسورة الهمزة

: Ø Ø

: Ô ÔÔ

. ä Û á

á , ä « ä ãÛ : (1) Û

, ãÛ :Û ,

, â Ë , « »

Û , Û « ä á: : (2) Û

Û Õ Õ , á , á:Û ,

, , Û « ä ...

á:Û . , Û

. Õ Õá , á , ã , á . á

Û , á: (3) Û . Û , á

Õ Õ Õ Û , Û

Õ Õ Õ Û : . 509-508/1 3 . (1)

. 1990-Õ 1410 , - , . 52/2 , 49/2 , 3 . (2)

- , . 236 , 1 . (3)
. 1999-Õ 1420 ,

Õ Õ à ù ù : (4) ù

Õ Õ ù « à ã

Õ Õ ù ù

ù

Õ : (5) ù ù

(6) à

Õ Õ ù

Õ à à

Õ à ù ù à

ä Õ « à : (7) ù ù à

:

Õ Õ Õ ù

.

198 1 ù (4)

1999-Õ 1420

47/2 1 ù (5)

2001-Õ 1422 1995 - -

.230 (6)

. 50/2 (7)

, Õ Õ à: , ä « à
 , Õ Õ « à ã :(12) Ù
 Õ ã , à: , Ù ,
 Õ ,
 , Ù
 Õ Õ , , :(13) Ù
 Õ ,
 Õ , Õ Ù ã ,
 , Ù
 Õ Ù Õ ã « à :(14) Ù
 Õ Õ , Õ Ù Ù :(15) Ù .
 : , Ù

- , , . 67/4 ,1 .Ù (12)
 . 1990-Õ 1410 ,
 . 73/4 Ù (13)
 , . 120/2 ,1 .() Ù (14)
 . 2003-Õ 1424 , -
 . 354-352 (15)
 . 1998-Õ 1419 , - ,

„Õ à à „ ã:
à Õ „116: Õ (à à):
Õ ã- - à: Ù à. ã
à « ãÕ à „« à:Ù :
: Õ „ à à „ () ã .«
Õ à « Õ à „ã ã:
«
Õ à « à „ ã:
.«
Ù „ Ù ã „ ã:
Ù „ Ù
„« à « à
à « Õ à „ :
Õ Ë à: „« » « » „«
à: „67: (à Ë à): „

à) : , , ù ,
 (Õ Õ à) : ,284: (àà à ã à ã à
 Õ à , Õ à , à: ,19:Û
 à) ,38:Û (à) :Û ,
 (÷
 àÕ à: .14: (à à à) ,38:
 . à à ä à
 Õ ÛÕ Æ ã « à » :(20) Û
 Õ ,â Æ ãà ,
 : Û . à: , à: ,Û
 . 18:Û (à à à)
 . ,
 : ,8: (à) : ,
 à: . à: ,7: (à ã ã ã à)

Õ Õ , Ù ,
 : Ù :⁽²⁾ (21)
 Ù . à à
 : []
 ä ð á Ô Õ Õ ä
 Õ Ù «Û» :
 - Õ :⁽³⁾ Ù Ù .« »
 Õ , à:Ù : , ,
 , Ù Ù , Ù
 (Õ á á à Ù ç à) , Ù
 : , 4:
 ÔÔ Ô Ô ä ä ä
 ÔÔÔÔ ä

. 187 (21)
 () (Ù) . 193/1 (2)
 . 1980-Õ 1400 ,
 Ù Ù . 342/2 Ù (3)
 . 1995-Õ 1415 , - ,

: [] Û :(22) Û

Ô ä ÔÔ ä ä

Õ . Õ Õ Õ Û :(23) Û

. Û

Û Û Û . :(24) Û

Û Û . à : à Û . : Û

. à: àÛ Û

. ã .

ÔÔ

. ð . « à

Û ã . Û

Õ Û « à .

. 965/2 . 91/4 Û (22)

. - . - . 1966 - Õ 1386 15

- . . 49/2 (23)

. (. .) . 91.92 /4 Û (24)

„ ð ù ã „

„ ð ù « á „

„ ù „

„ á

„ Õ „ ù „ „

Õ Õ ù „ ù „

:

, Õ Õ Ù à ã :(25) Ù
 ã :(27) Ù . Ùá :(26) Ù ,
 , Õ Õ , ã á, à
 Õ ã , Ù á , à ä à:
 Õ á , Õ : , á á: ,
 Õ « à Õ Õ Õ , Ù á
 Õ , Ù ã ,
 Ù , ã , ã
 Õ Õ á ã á ,

Õ , Õ â :(28) Ù
 Õ ã , ,
 ã , , á ,
 Õ á, ã á ,

. 509/1 (25)
 . 48/2 (26)
 . 440 Ù (27)
 . 111/5 Ù (28)

Ù .

Õ ÙÕ . Õ Õ Õ á â Ù :(29)

Ù á :(30)

á) : Õ ÙÕ , á , á: ,

Õ Õ Õ á: ,17: (á â Ù á á

: [] Ù ,

~~Ô~~ ä ~~Ø~~ ä

Õ á , á á: , á á:

Õ á á , á , á ,

. á á , á

, Õ á á (31) Ù

á: Õ Õ . ã ã

,209/4 , (29)

. 1992

. 76/4 Ù (30)

. 111/5 Ù (31)

Õ , ä à à à ,
à Õ Õà Õà à à à) : Ù .
.186: Ù (à ä
à à à à à) : Ù ,
Õ Õ à: ,6: (à) .31: Ù (
, ,à à à , ã . à
Õ Õ , à:
Õ Õ Ù .
Õ à , à: .
. ä à ,ä à à: ,
. Ù à: ,
Õ à: « »Õ « » « »
Õ à: « » , à , à , à
. à , à
. à à , à à: ,

à , à:

(ã Õ Õà Õ Õà Õ à à): Û

. 6: (ä à à):Û .28:

Õ Õà Ûã ãà à): Û

Õ à ,40-39: Õ (Õà à à ç ã *

(à ãà à

. 271:

,77: (Ë à ã à à): ã

: Õ ,184: Õ Û (à à Ë à): ã

. à: .38:Û (àã à)

ã(à) Û ã

,26: (Ë à à à): ã

Õ ,27: Õ (à à à à): ã

à Õ à à: ã

: Û

. 116: (à à): ã

Õ à) : Ù , â: ,
Õ : (32) Ù . 72: (â ã à ã
Õ Õ à) : ,
Õ (à) ,160: Ù (ää à à
« » Õ « » ã « » ã

: ôô ôô

: ù : (33) ù

, , :

. 121: (á á ã á) :

(1) ã : (1) ù , :

.

(34) Õ Õ , :

Õ : ù , á: [ù] : ù

, ã ù , ã á

. ã ,

. 458/2 , 1 . (33)

. 1998-Õ 1418 , -

. 64•65/3 (34)

ôôô

Õ

á,

Û

.

:

:Û

.

.

« ã » « » « » :

:

.

« » :

:

.

.

Û Û

: « ä Ô

« à Õ , « à Õ

Õ â . « à Õ Û :⁽³⁵⁾ Û

⁽³⁷⁾ ⁽³⁶⁾ . â â

Õ à: ã , :

, à à , : à , , à

. à: ,

, Õ à : , à : :⁽³⁸⁾ Û

Õ , Õ à ã¹ ä à : à

: Û ,

Û Û , Û :

Õ : , à , Û à à

à: Õ , Õ , à: ã¹

ã¹ Õ , Õ Ì . à

. 525/1 ⁽³⁵⁾

. 80/2 ⁽³⁶⁾

. 162/2 , 4 . Û ⁽³⁷⁾

. 1999-Õ 1420

. 80·81/2 ⁽³⁸⁾

à à: , à . à:
 ,(39) ù .
 . Õ
 , Õ Õ , ä :
 Õ , à:ù , ã :ù
 . à: à,
 Õ Õ , :
 . « » ù « » Õ
 « » , à à , ù
 : ,
 . ää
 ù , à ð :
 Õ ù »: ù ù , « ù »: . ù ù
 à , ù , « » , à «

. 329 , 2 . (39)

õ õ õ à õ ã

õ à:

:(40) õ ùõ õ

ùõ õ « à ù ãù

à : (41)

:(43) ù . : (42) ù

õ ù ù

õ õ õ : (44) ù « ù à ã

ùõ õ õ õ õ õ « à õ

:(46) õ ù . : (45)

ã õ ã

1 õ

õ à õ õ

. 525/1 (40)

. 80/2 (41)

. 77 . 1990-õ 1411 2 - 1972-õ 1392 1 . (42)

. ù - -

. 162/2 ù (43)

. 329 : . 442 ù (44)

. 252 ù (45)

. 275-274/4 ù (46)

à¹ Õ , à ,
 ÛÕ Õ .Û Õ à ,
 Û .[() Û] :⁽⁴⁷⁾Û
 ã : « » : , :⁽⁴⁸⁾
 Õ ùõ Õ Û : ,
 . . .

ôôô

Õ âÕ : Õ à , « à Õ Û
 Õ Õ , « à Õ . â â â
 .

. 525/1 ⁽⁴⁷⁾

. 358 ⁽⁴⁸⁾

: Ø

Ù

Õ , Õ « à Õ Ù Ù :⁽⁴⁹⁾ Ù

Õ Õ ã :⁽⁵⁰⁾ Ù . , .

à: Ù , Ù

. :⁽⁵¹⁾ Ù . « à Õ

Õ ã , ã

Õ Õ , , , Ù

Õ Ì , Ù

, Ù :⁽⁵²⁾ Ù .

Õ Ù 1 ,

: :⁽⁵³⁾ Ù .

Õ Õ Õ à :

. , Ù

. 265/4 Ù ⁽⁴⁹⁾

. 508/1 ⁽⁵⁰⁾

. 602/2 : Ù ⁽⁵¹⁾

. 238 , - , .

. 615/2 ⁽⁵²⁾

. 80 , 79/4 Ù ⁽⁵³⁾

Õ Õ Õ Õ « à ã ;⁽⁵⁷⁾ Ù
 ã à, Õ Õ , 1
 Õ Ù Õ . Õ ,
 ã à , Ù à Ù ;⁽⁵⁸⁾
 Ù Õ . Ù ,
 Õ Ù Õ à: Ù ã ;⁽⁵⁹⁾
 Õ Õ ã ¹ à ,
 Õ , , ,
 ã ¹ à Ù , Ù , Ù
 à Õ Õ Ù , « à Ù
 , Ù ;⁽⁶⁰⁾ Ù . ã ,
 ;⁽⁶¹⁾ Ù Õ . Õ , , ,
 Õ Õ . à , , Ù à
 Õ Õ Ù , Ù ã ,

. 265/4 Ù (57)

. 240 (58)

. 265/4 Ù (59)

. 79/4 Ù (60)

. 80/4 (61)

, à ù
 , ù ù ã ,
 à: à , à
 : [] ù ù
 ôô ~~ôôôôôô~~ ä á ôôô ôô ô
 ô
 õ à , ù
 õ õ , ù ù à . ù
 ù , ,
 õ ù ù :⁽⁶³⁾ ù . ⁽⁶²⁾ ù
 õ ù ù , ,
 õ õ . ù :⁽⁶⁴⁾ ù . ù à
 à:⁽⁶⁷⁾ õ ù ⁽⁶⁶⁾ ⁽⁶⁵⁾ ù
 õ ùõ , ùõ ù â ù ù ù

. 508/1 ⁽⁶²⁾
 . 81/4 ù ⁽⁶³⁾
 . 96/4 ⁽⁶⁴⁾
 . 240 . 608/2 ⁽⁶⁵⁾
 . 265/4 ù ⁽⁶⁶⁾
 . 52/2 ⁽⁶⁷⁾

;(68) ù . ù ù ù ù
 ã ã ã ã , ã
 ã ã ù à:â â â â
 : ù . à ù
 á , : . á , â ,
 ù ù ð , ð . ã
 ù ù ù ù ù , ã
 ù , ù ã ù
 ;(69) ù . ù ù ù ù ù
 , ã ù ù « à » à:ù ã
 , ù ù ù 1 ã
 . ù ã
 ã ã , ;(70) ù
 . ã á , : , á ,

. 189 (68)
 . 240 . 608/2 (69)
 . 461/2 (70)

ôôô

ù

õ õ ,

õ õ ù , , , ,

õ õ , ¹ ù ù ,

à õ , , , ù ,

õ õ ù ,

õ õ ù , ù

ù , - ù

õ õ õ , ù , ¹

ù , , , ,

ù ù

õ õ - ,

ù , õ ¹ ù ù , ù ù

õ õ , ,

ù ù ù à ¹ .

ũ õ õ õ

õ õ - - ä á

õ ù

õ ù « à ù

õ õ õ ù

ũ ã õ ¹õ ùũ

.

õ ¹

ũ õ ù

ù ¹

ù ù

ù ù

ù ¹ ù

: Ø

:

" " (1) ù . " " " " :

ⲉⲟⲓ : (إن الكافرونَ إلبا في) ù ù " "

ⲟ : (2) ⲟ ù . 20 : (عُرور)

ⲟ ù " " (3) " "

ⲟ : (4) " " ⲟ

ⲟ ⲟ : ⲟ

ⲟ ⲟ ⲟ : 68 : (إن عندكم من سلطان بهذا)

ⲟ ⲁ : (5)

(7) ù . æ ù : (6)

ⲟ . ⲟ ⲟ ⲟ : ù :

(8)

.556/1 (1)

.377/1 2 (2)

.307 ù (3)

. 375/1 ù (4)

. 235/1 ù (5)

ⲟ 1426 , - , 164 , 1 (6)

. 2005

. 1969- ⲟ 1389 , .117 (7)

. 1985 - ⲟ 1405 , . 2 351 ù (8)

Õ ÙÕ Õ Õ " " " " Ù

. " " " " Ù

Õ Õ "Õ" " " (1)

Õ Ù Ù : 20 Õ (إِنَّ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ): Õ Ù Ù

ÙÕ . Õ : Ù :Ù .

Ù : (2)

ÙÕ Õ Õ ." " Ù

Ù Õ Õ : (5) Õ Ù (4) (3)

Ù " " Ù

: (6) Õ Ù Ù Ù

Õ Ù

à : (7) Ù Ù Ù

Õ "Õ" Ù Ù æ Ù

. " " " "

. 556/1 (1)

. 359/2 (2)

.236 Ù 235 /1 Ù (3)

. 50 (4)

. 451 Ù (5)

.143/3 (6)

.39/5Ù (7)

Õ Õ , Ù ;(1) Ù
 Õ , Ù .
 (2) .Ù
 Õ : (3)
 Ù , Ù Ù " " Ù ,
 " " Ù (4) , " "
 , " " Õ . , Ù
 " Õ " Õ " " Ù ä
 Õ Õ :(5) Õ Ù ,
 , " " " " " " Õ " " Ù
 [Ù] Ù
 á
 : (6) ,

.....

. 190 (1)
 .231 (2)
 . 359/2 (3)
 .451 ,450 Ù (4)
 .144 , 143/3 (5)
 . 297/2 Ù (6)

" " Õ Û

æ..... (1)

..... (2)

(5) Õ (4) Û (3) :

" " Û : :

Õ Û " " Û

" " Û " " :

Õ " "

Û Õ ... : Û

Õ : (7)

" " (8) Û . :

Û

. 375/1 Û (1)

. 291/1 (2)

. 190 (3)

. 292/1 Û (4)

.395/1 (5)

205/1 , 3 (6)

.190 (7)

- , Û , 209 , 1 (8)

(11) (10) : (9) Ù
 Ù (2) (1)
 (4) (3)
 . Õ Õ Ù : (5) Ù
 Õ " " : (6) Ù Ù .
 Õ " Õ" Õ " Õ
 Ù
 (إن) Õ Õ Õ : Ù
 " " Õ Ù : 68 (عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطَانٍ)
 " " (7): Ù
 : (8) Ù Ù Ù
 " Õ " Ù " " " ")) :

. 272/1 Ù (9)
 362/2 (10)
 .236/1 Ù (11)
 . 270/1 (1)
 . 1999 - Õ 1420 ,
 .272/1 Ù (2)
 . 367/2 , 556/1 (3)
 . 362/2 (4)
 . 201/1 (5)
 . 374/1 Ù (6)
 . 375/1 (7)
 .367/2 (8)

((" "

" " " Õ

" "

Û (3) Û (2) Û " " Û (1)

Û Õ " " Û (4)

Û

Û Õ (6) Õ Õ Õ Û (5)

" " : à (7)

ã Û (8) Û

Õ Õ : . : Û .

(9) - Õ - (إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ) : 194 .

.362/2 (1)

. 377/1 (2)

.272/1 Û (3)

. 367/2 , 556/1 (4)

. 362/2 (5)

. 367/2 (6)

. 209 (7)

.291/1 (8)

.270/1 (9)

Õ : ." " Õ "

...â

:[Û] Û

ä

" " : .(2) ,(1)Û

Û Õ . " " Û " " Û

: Û Û .(3) Û

ã :

.

Û Õ Õ Õ Û :

" " Õ Õ , Û .(4)

, Û Û , ã : , Û

Û Õ Õ , ,

.

. 273/1 Û (1)

. 291/1 (2)

. 219 (3)

2003 - Õ 1423 , - , , 378/ 2 , 1 (4)

Õ Õ Õ Õ Û :⁽⁵⁾ Û
 Û : Û Û
 :⁽⁶⁾Û Û . à :
 á ð : Û Û Û Û
 Û :⁽¹⁾ Û .
 Û à " " Õ
 ù Õ " " " "
 Û Û Û Û
 Õ . Û ã " " Û
 Õ " " " "
 Õ Õ . Õ
 ù Õ Û Û

. 225 (5)
 . 294/1 Û (6)
 . 394/1 (1)

: (إِن الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ) : 20 (إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي

وَلَدْنَهُمْ) : 2. (إِن يَفُولُونَ إِلَّا كَذِبًا) Õ : 5 (إِن يَدْعُونَ مِن

دُونِهِ إِلَّا إِنَانَا) : 117 (وَتَنْظُنُونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا) : 52.

Õ : ù : á : Õ

Õ : (إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ) : 4 Õ

Õ " Õ " " " " Õ (2)

Õ : " "

" Õ " " " Õ

Õ Õ : (1) Õ . à Õ : :

Õ Õ " " " :

Õ : (إِن عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا) Õ : 68 (قُلْ إِن أُدْرِي

أَقْرَبُ مَّا تُوَعَدُونَ) : 25 (وَإِن أُدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ) Õ : 111

(2) (3) (4) (5) Õ

Õ : Õ

(2) . 42 , 41 . (. . .) .

(1) . 34

(2) . 1548/2 , 1

1417 Õ - 1997

(3) . 39/5 Õ

(4) Õ . 297/2

(5) . 33

Ù: - - Ù

: (إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ) 31 : (إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ) 57

: (إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ) 148 : (إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) :

53 : (إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الحُسْنَ) Ù .108: (6):

Ù : (إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ) Ù .115 :

Ù : (7): " " Ù

: Ù . (إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا) Ù :

.40

Ù (6) .297/2

Ù (7) .189

Õ Õ

” ” ” ”

· ·

” ” Õ

·

” ” ·

Ù

·

Ù

Õ ·

Ù

Ù

·Ù

·

” ”

ä : Ø

õ õ ù :⁽¹⁾ ù

õ õ ù à " "

" " õ :⁽²⁾ õ õ ù ù

õ

õ

" "

" "

õ õ õ õ à :⁽³⁾ ù

(4)

ù

ù

õ õ ù õ õ ù :⁽⁵⁾ ù . ù ù

" " õ ù :

. 547/4 ù (1)

.37 , 300 , 366/1 (2)

.385/4 (3)

.548/2 (4)

. 306 (5)

. Õ " " :

Û Õ :

(وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ) : Õ Õ

102:

: (1) Õ Û

- Û

(2)

: (3) Û

: Õ Û Õ Õ

Û

. 156 : (وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لِعَافِينَ)

: [Û]

Û

ä

Õ " " (4)

. â Û " " " " Û

. 305 (1)

. 130/1 (2)

. 35/2 Û (3)

. 300/1 , 1 (4)

Õ : , (1) Ù
 Õ . Õ Õ , ,
 Õ Ù , Ù Ù
 Õ Ù
 Õ : Ù , ,
 ù Õ , Ù
 Õ ,
 . Õ : Ù : Ù ,
 Õ , " " Ù Ù : Ù
 Õ Õ Õ ,
 Õ , Ù
 , Ù , ,
 , (2) Ù
 , Õ : Ù Ù . Ù ä

.36/2 Ù (1)
 . 550/4 Ù (2)

Ù , Ù 1 Ù 1

.Ù , ,

Õ , Õ :Ù

Õ Õ Ù ,

" Õ , Ù :⁽¹⁾ Ù .

وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ : Õ " "

لَفَاسِقِينَ) : 102 : (وَإِنْ

كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ) : 3 : 1

Õ Õ , Õ "Õ" , ã ,

" " , ð

, : ,

Õ ,

.æ

1 , Ù :⁽²⁾ Ù

Õ : Ù :Ù

Õ ÙÕ , Ù ,

. 120 , 119 (1)

. 642/2 (2)

Õ Õ Õ ç :⁽³⁾Û

" " :

." ä Õ - à - " "

Õ

Õ Õ : Õ Û ,

: Û , Û , à

. Û , ä

" "

Õ , Û :⁽¹⁾ Û

Õ à , " " 1

, Û Õ Û Û :⁽²⁾ Û .

, Õ Õ , : Û ,

:⁽³⁾ Û . : Û

: Û , " " Õ ,

. :

. 349 , 348/1 Û (3)

. 360/2 (1)

. 147/3 (2)

.164 , 75 (3)

Õ ¸ :⁽⁴⁾ Ù

¸ Õ à :Ù Ù

Õ Õ : ¸ : " " Õ

ÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ ÙÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ .â ÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ

" " " " :⁽¹⁾

Õ ¸

¸ Õ ä ä ¸ :⁽²⁾ Ù .

¸ : ¸ (3)

Õ Õ Õ : :⁽⁴⁾ Ù .Ù Ù

· ¸ ¸ ¸

Õ :⁽⁵⁾ Ù ¸ Ù

Ù ¸ Õ : ¸ " "

.229/1 Ù (4)
.643 ¸ 642/2 (1)
384/4 (2)
330/1 (3)
.34/2 Ù (4)
.168 (5)

Õ Ù , , , Ù
 .[Ù] []
 ää á Ø ä ã
 :⁽⁹⁾ Õ (8) (7) (6) :
 ...
 Õ Õ Õ Ù Õ .(Õ
 :[] Ù Ù .() :⁽³⁾
 Õ Ù , , ,
 .[Ù]

Ø

	.231/1	(6)
	.299/1	(7)
	.367/1	(8)
	.347/1 Ù	(9)
	.34/2 Ù	(1)
...	Ù .20 ,	83 (2)
...	Ù .25 ,	96 (3)

˘ ˆ ˆ : ˘(4) ˆ ˆ
 :
 ää
 ˆ ˆ (...) :
 ˆ ˆ " "
 ˆ ˆ " "
 ˘ ˆ ˆ ˘
 ˆ ˆ ˆ æ ˆ ˘
 " "
 ˘ ˆ ˆ : ˘ :
 ˆ ˘
 ˆ ˆ ˆ . ˘ ˘
 ˘ ˆ ˆ (1):
 :[ˆ] ˆ
 ä ä ä á ä ä ä

.367/1 (4)
 .306 (1)

„ ù
 „ . " "
 „ . " " . à :
 „ :[ù]
 ä ä
 „ " "
 „ „ : :⁽²⁾ ù
 ò ù :⁽³⁾ ù „
 ò ò „ ù ù
 ù
 ò ù „ ù
 „ „ : ù

.451/1 (2)
 .232/1 (3)

" "

Õ " "

,

à,

.

" "

,

.Ù

,Ù

Ù ,Ù

.

,Ù

Ù

Ù

, Õ Õ Õ Õ

.

Ù

.Ù

Ù

Õ

,

.

,

;(1)

Ù .

" " Ù Ù

Õ . Õ Õ Õ Ù

" "

.Ù

Õ Ù , " " .(2) Ù
 .(3) Ù .
 " " Õ .(4) Ù .
 Õ Ù Ù :
 ùõ
 ùõ .(5) Ù . Ù Ù
 õ õ Ù õ Ù
 Õ Ù .(6) Ù . Ù Ù
 Õ " " : :
 ùõ õ " " Ù Ù
 à Õ : Ù Ù

. 33/2 Ù (2)

.330/1 (3)

.235/1 Ù (4)

. 447 Ù (5)

.118 (6)

: , " :⁽¹⁾ Û
 Õ , Û 1 ,
 Û Õ Õ Õ , Û Û Û
 :[Û]
 :[Û] Û
 ð á ø ä
 :⁽²⁾ Û
 Õ Õ Õ Õ , Û :⁽³⁾ Û
 Û . á á :⁽⁴⁾ Û ,
 Õ , á ä " " , Û :⁽⁵⁾
 Õ . : ,
 :[Û] [] Û , , á ä
 ä ä áä Ø ã

. 146/3 563/2 (1)
 .548/4Û (2)
 . 384/4 (3)
 .30 (4)
 .180 (5)

Õ : (à Ù) : (1) Ù .
 .32 : (وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ) : Ù "Ù"
 "Ù" Õ " : (2) Ù " "
 Õ Õ " " "
 : " " : (3) Ù
 Õ Ù . 63 : (إِنْ هَذَانِ لَسَاحِرَانِ) : Ù
 Õ 63 : (إِنْ هَذَانِ لَسَاحِرَانِ) : (4)
 " " :
 Õ Õ " " :
 " " " " : " " " "
 Õ Õ " " : Ù "à "

. 453/1 (1)
 .230/1 (2)
 . 235/1 Ù (3)
 .419 (4)

"à " .
 : Õ : ä " "
 Õ " " : Õ
 Õ Õ

(1) : (وَإِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا)

Õ . " " : .35 :
 " " : " " : " " :

Õ :Û : (2) Û
 Õ Û Û Û Û Û
 : (3) Õ Û Õ Û :
 Û :Û

: (وَإِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) : 111 .

Õ Õ Û
 " " Õ Õ : (4) Õ Û Õ Õ Õ Õ

. 686 (1)
 .235/1 Û (2)
 .330/1 (3)
 .122 (4)

Õ ù Õ 1 Ù
: ð Ù ù ù

Õ Õ :⁽¹⁾ Õ ÙÕ .
Õ
ÙÕ .Ù " "
(وَإِنَّ كَثِيرًا مِّمَّا يُؤَقِّبُهِمْ) :⁽²⁾

Õ . " " " " : .111:
" " : . " " " " :
ÙÕ Õ . " "
" "à . Ù
" " Ù " "
Õ . " " " " Ù
" " " " Õ " " " "

.447 Ù (1)
.340 , 339 (2)

" " " " " " " " : : " "
 . Õ Õ " " " " Ù " "
 , Õ Õ Ù
 Õ : , Ù
 " " " " " " : à .
 ù Õ Ù , " " , " "
 . " "
 Õ 1 :⁽¹⁾ Ù
 , Õ Õ , à: ,
 :[Ù] Ù ,
 ð ä ä
 :⁽²⁾ Ù ." " Ù " " :
 " " Õ Ù Õ 1 , à ä
 Õ Õ Ù Õ Ù , " "
 , : .Ù

. 146/3 (1)
 .549 , 548/4Ù (2)

Õ Õ Ù . " " Ù
 . Ù Ù
 Õ " "
 Õ Õ " " " "
 Õ Ù Ù Ù Ù Ù
 Ù . Ù " "
 . Ù
 :Ø Ø
 Õ Ù :⁽¹⁾ Ù
 Ù :
 :⁽²⁾ Õ Ù . Ù
 :⁽³⁾ Ù . äÙ
 Õ Õ 102 : (وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ) :

. 229/1 Ù (1)

. 37 (2)

. 118 (3)

Õ Ù Ù ¸
 õ õ Ù .Ù
 ùõ õ õ " " :⁽⁴⁾Ù Ù " "
 õ ùõ ¸ ¸ Ù
 õ õ ùõ õ :⁽⁵⁾ Ù .
 õ " " ¸ ¸
 õ ¸ Ù ¸
 . õõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõ õõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõõ

 Ù Ù :⁽¹⁾ Ù
¹ ãõ õ ¸ áá ¸ " " ¸
 Õ Õ ¸ Ù
 ùõ õ 1

. 350 , 349/1 Ù (4)
 .384/4 (5)
 .548/4Ù (1)

ù . ù ù
 : (2) ù ù : (وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى
 الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ) : 143 . : (وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ) : 73 .
 (وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ) Õ : 167 . Õ : (قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدَتْ
 لَتُرْدِينَ) ù , 56 ù . : (3)
 " " ù (إِنْ كَانَ وَعَدُ رَبَّنَا لِمَفْعُولًا)
 : 107 ù , : (4) ù ù ù ù ù ù ù ù :
 ù ù : ù ù ù ù :
 ù : (وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ) : 3 : (إِنْ كَادَ
 لِيُضِلَّنَا عَنْ آلِهَتِنَا) : 42 : ù ù ù ù .
 Õ Õ Õ Õ : (وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ
 بِأَبْصَارِهِمْ) : 51 ù : (وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ) : 186 ù Õ
 : (1) ä : (ù) : ù 102 :

. 37 (2)
 . 548/2 (3)
 . 191 (4)
 . 37/2 ù (1)

$\tilde{\text{O}} \quad \tilde{\text{U}} \quad \text{ä} \quad \hat{\text{a}}$
 $\text{... } \tilde{\text{O}} \text{ : } \tilde{\text{U}} \text{ : } \dots$
 $\tilde{\text{O}} \quad \tilde{\text{U}} \quad \hat{\text{a}} \quad \hat{\text{U}} \quad \tilde{\text{U}} \quad \tilde{\text{U}} \quad \tilde{\text{U}} \quad \hat{\text{a}}$

.37 (2)
 .350/1 Û (3)
 .298 Û (4)
 .384/4 (5)
 .452/1 (6)
 .121 (7)
 .37/2 Û (8)
 .548/2 (9)
 .37/2 Û (10)

Õ ÙÕ . Õ Ù Ù

. : (1)

قال) â Ù " "

Õ 114 : 52 : (إن لبيئتم لقليلًا)

Õ () : Ù

Õ ÙÕ Õ Õ Õ : : (2) Ù Ù

: (4) Ù : (3)

ÙÕ Õ : Ù

Õ Õ Õ Õ : (5)

: Õ : Õ Ù

Õ Õ Ù Ù

Õ Õ Ù :

Õ Õ Õ Ù

ÕÕÕÕ ÕÕÕÕ ÕÕÕÕ ÕÕÕÕ ÕÕÕÕ

. 369/1 (1)

. 350/1 Ù (2)

.229/1 Ù (3)

.369/1 . 37 (4)

.298 Ù (5)

١ Õ Ù :⁽¹⁾ Ù .

وَأِنْ كُنْتَ مِنْ Õ : " " " "

1 3 : قَبْلِهِ لِمَنِ الْغَافِلِينَ)

Õ Ù د

Õ Ù " " د

Õ : " " د

١ Õ د

.á د

Õ Õ Ù " "

Õ Ù Ù

ؤ ä " " د

Õ Õ 1 Ù

. Ù د

â ù . " " ù

õ .

á .ù ,ù

õ õ , ù , ù

ù

: Ø

:

õ

: ù :⁽¹⁾ ù

:ù

.

ù

ù

ã

:ù

õ . õ

õ

õ

õ õ õ

ù

õ õ ù

" "

Õ ù ò : " " ;(1) ù

" " ù

Õ : ;(2) ù

â

õ õ

ù ù

Õ Õ

ù ù

Õ ù " " ; ù ù

â ù

Õ ù : " ã ;(3) ù

Ë á

Õ " " : ù

.312 ù (1)

.64/5 ù (2)

. 367/2 (3)

\tilde{O} : , " " " " : (5) \hat{U}
 \tilde{O} \hat{U} , " " ,
 \tilde{O} , à , \hat{U}
 \tilde{O} \tilde{O} , " " " " "
" " \tilde{O} : (1) ,
 \tilde{O} , \tilde{O} " " , " " " "
, , \hat{U} \tilde{a} ,
" " : (3) \hat{U} (2)
 \tilde{O} \tilde{O} . " " " "
.
:
 \hat{U} \tilde{O} \hat{U} " " \hat{U} : (4) \hat{U}
 \tilde{O} 1 \hat{U} " " , " " \tilde{O}
 \tilde{O} \tilde{O} \tilde{O} 1
. \hat{U} \hat{U} 1

.65/5 \hat{U} (5)
.66/5 \hat{U} (1)
.178/1 (2)
.636/2 (3)
. 120 (4)

„ ù " " „ " " Õ " " ù ù
 ù ù ù
 Õ Õ Õ „ ù „ ù „
 :
 „ ÙÕ „ : ù
 .
 „ Õ Õ ù :
 Õ ù „ ù
 Õ Õ Õ ù " "
 „ Õ Õ " " " " „ (1) ù .
 : ù „
 ã
 :
 : (2) . ð
 â
 . „ :

. 38 (1)
 . 360/2 (2)

س : " " س " " : (3) Û

: Û .

ä á á

Õ :Û , , " " : (1) Û

: [Û] Û " " Û ,

á

" "

" "

: [Û] Û : (2) Û

: (3) Õ Û Õ , Õ " " " "

Õ " " " "

: [] Û :

ä

(4)

(6)

(5)

. 312 Û (1)

. 463/4 (2)

. 556/1 (3)

109 , 106/2 , 2 (4)

. 1979 9 - Õ 1399 Û

. 65/5 Û (5)

. 38 (6)

Õ 10 , Õ - ,

Ù Ù " " " " :

" ÕÕÕ " "

:Ù . " " " " Ù .(1) Ù . Ù

Õ : Ù Ù Ù .

. Õ Õ Ù .

Õ Ù

" " Ù

Õ ÙÕ . Õ : Ù

"Õ"Õ " " " "Õ " " .(2)

: : " "

Õ " " : Ù

ÕÕ Õ " " " "

Õ Õ Õ Õ " "Õ " "

: . :

. Ù : . -

.109 , 106/2 (1)

.371/1 Ù (2)

Õ ù . á : ù . ù .(1) ù

Õ ù . á : ù . ù

:[ù]

Ø á ää

Õ Õ " " " " ù :

: ù (2)

á

Õ ù . " " Õ " "

" " .(3) ù . " "

:[] ù ù

. ää

Õ . ù Õ " "

" " Õ Õ Õ Õ . "

ù " " " " ù .

. Õ Õ Õ . ù

. 148/3 (1)
. 201/1 (2)
. 274/1 (3)

" " :⁽¹⁾ Ù " à
] " "
:[

Õ :
Õ Ù " "
Õ :
Õ Õ " " :⁽²⁾ Ù .

" " " " " "
Õ Õ " " " "
1 Ù Ù
" " .
Õ " à 1
" " Ù : " "
Ù " "

. 217 , 216/2 (1)
.276/1 (2)

" "

،

." " Û

" "

:Û ،

" " " "

:(1)

:

ä

.

:

.26: (وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ) :

Õ " " Õ

" " " "

:[Û] Û Û .

⊗

.

Õ ÛÕ . " " " "

:(2) Û

Õ " " ،

" " :(3)

: .

" " Õ

Õ " " ، " " " "

Õ Õ Õ " " " " ،

.38 (1)

.86/1 (2)

.371/1 Û (3)

" " " " ù
 " " " " " "
 " " " " " "
 " " " " " " Õ
 Õ ù " " Õ ù
 " Õ " Õ " Õ " " " (1)
 Õ Õ Õ " "
 " " Õ " " " "
 ù "

الباب الثاني

أن الخفيفة المفتوحة الهمزة

: Ø Ø

: Ø

. Û

Õ Õ , " " : (1) Û

. ,

, Û Û , ä ð " " (2)

" Õ (3) . .

. ä Û , Û

. Õ Û Û , Û

Õ Õ , : (4)

Õ Õ : (5) . Û ,

Û , " " Û

ÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ

ÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ

ÕÕÕÕÕÕÕÕÕÕ

. 85/5 Û (1)

. 43 (2)

. 236 , 235 (3)

Õ 1419 , , , , 69 Û (4)

. 1998-

. 7/4 Û (5)

õ õ ù ä " " (1)

" " õõ õ " " " " õ :(2) ù

õ õ " " ù :(3)

(4) ù " "

õ " " " ã " " " ã

:(5) õ õ ù ù ù

õ ù á ù " "

: " " æ

" " ù :

.193 (1)

.190 ù (2)

.306 (3)

.233 (4)

.30/2 (5)

. à à :
 .â ð :
 ùõ , õõ ã ã , ð , ð :
 ã : ð , ù ù " " .(1)
 ã) ù ,
 ã ù , .184: (à
 :[ù]
 ä â
 ã õ " " : ù
 , ,
 ã ã , ã .
 ù . : , ð ã:
 ã ã , ã ù : (2)
 ù , ð à : (3):

.556 , 555/1 (1)

7/4 ù (2)

, 178 (3)

ù ù " " : (4) . ù ù
 , , ù
 ù ã" : (5) ù . ù
 " ã" ù , ù " ã" Õ ,
 ã Õ ã , Õ ã ã: ù ,
 Õ " ã" Õ . ù à .
 æ , ,
 , Õ Õ ù ù
 (1)
 ã ù : (2) ù
 Õ Õ : (3) . ù , ù
 Õ , ã" Õ ù : ù ù
 ù : ù (4) , ,
 , ù " ã" : (5) ù . ù ù

.152 , 151/3 (4)
 .31/2 (5)
 .283/2 (1)
 .194 (2)
 . 233 (3)
 .6/2 (4)
 . 96 , 95/5 ù (5)

, Õ Ù , Ù , Ù
 Ù " ã" , á , Ù
 , Ù , Ù ã , Ù
 .â
 Õ Õ Õ ã Õ Ù " ã" ⁽⁶⁾ Ù
 Ù ¹
 , Ù , ã
¹ Õ Õ ã: , " ã" Õ ⁽¹⁾
 : .
 . Õ Õ Ù :⁽²⁾ Ù , Ù
 Õ Ù :⁽³⁾
 . Ù .â : , ã
 . : : ã ,
 Õ Ù ¹ ã : , ã
 Õ Õ . Ù

.106/2 Ù (6)
 . 310 (1)
 . 230 (2)
 .298/2 Ù (3)

"ã" (4) Û
 Õ Õ Û
 Õ ã Õ ã Û
 (Õ ã ã Õ Õ) ã 197 :
 (ã ã) : Û 82 :

Õ ã" :⁽¹⁾ ã ã 3:
 Õ :
 Õ Û ã Õ 148 : (ã) :
 ãããç ã
 ãã ã ã) : 16 : (ã
 37 : Õ (Õ ã Õ) 78 : (ã
 (ç ã) : 10 : (ã ç ã) : ã
 : Û ...

.32/4 (4)
 .1549/2 (1)

ä ä Ø â
 (Õ Õ Õ) : à ù
 Õ Õ " " :233
 ù æù :⁽²⁾
 Õ ù
 .
 àà ð) " ã" " " :⁽³⁾ ù
 (لِنَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ) 11: Õ (à à ã
 :29
 Õ " " Õ ù :⁽¹⁾ ù
 :31 ù (ð :
 ù " ã" :25 ù (أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ)
 Õ Õ " " " ()
 " " " ã" : ù
 ã ⁽²⁾ ù ù

.232/2 (2)
 .466/4 (3)
 . 171 - 170 (1)
 .284/2 (2)

Ù " ã" Ù

Õ , ã :

Õ ã

Õ ã : .Ù

Ù " " (3) Ù

184 : (وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ) :

â , Ù ã :

Õ :

Õ : Õ

ÙÕ Õ Õ :

Õ :

Õ Õ :Ù Ù ð

hō :

ū

h

h

ūō ō ō " " ō

à

وَأَنْ تَعْفُوا

ū

: ō

: 237 أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى

(وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ) : 25 (وَأَنْ يَسْتَغْفِرَ خَيْرٌ لَهُنَّ) : 6

(أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا

ū

أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ) : 16 (وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا) : 216

(أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا

ū

: 2 : (وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى) : 37

(يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ) ō : 28 (يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ

: 79 : 52 (فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا) : 79 : 52 (فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا) : 79 : 52

(قَالُوا أَوْذَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا) : 129 (قَالُوا أَوْذَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا)

ū (ā ã ã) ō : 10 (وَأَمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ) ō : 12

: ä: ō : ä: ō

: ō ō

: Ù
 : ã
 : ã
 (وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ) Ù: 7. Õ
 (وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِيلًا عَظِيمًا) : 27. Õ
 Õ " " : .
 Õ Ù " " : (1) Ù .
 ã ã äÙ . ã : Ù .
 Õ Õä: Ù .
 Õ : Ù . ã
 Ù Õ Õ : .
 (وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ
 الدِّينِ) سورة الشعراء: 82 : Õ Õ
 : ã ã Ù ã : (2)
 Õ ã ã : Ù " "
 Õ Ù Ù : Ù

(1) Ù 209/2.

(2) 207/2.

Õ : Ù Õ , Ù Ù : Ù , ð ð
 Õ Õ Õ , , ð
 , , , : Ù , , ,
 Õ Ù . " " Ù , , á ,
 , Õ Ù " " " " : (1)
 : (عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ
 , Õ Ù : 8 : (يَرْحَمَكُمُ)
 : (وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا ... وَعَسَى أَنْ
 تُحِبُّوا شَيْئًا) : 216.
 Ù , ð " " " "
 Õ ð : " " Ù ð ,
 , Õ á , ð :
 Õ , Õ Õ : Ù , ð , ð
 1 Õ 1 " "
 Õ Ù Õ , Õ Õ Ù
 : Ù ° ð - - Ù Ù : (2)

(1) .153/3

(2) . 208/2 Ù

٥ Ò Ò : (وَأَمْرٌ لِّأَنَّ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ)

٥ : Ò : 12:

٥ : (1) : Ò . Ò Ò " "

٥ Ò Ò Ò

٥ Ò

٥ Ò Ò : Ò

٥ Ò Ò Ò

٥ : (وَالَّذِي أَطْمَعُ)

٥ : (وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الدُّنْبُ) : 82 : (أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي)

٥ : (أَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ) : 13 :

ã : à

٥ : (إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ) : 230 : Ò

٥ : (تَنْظُرُ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ) : 25 : Ò

٥ : (2) : Ò

٥ Ò

(1) 385/1

(2) 386/1

، ، à : à
 :Ù
 Ù Õ :⁽¹⁾ Ù Ù
 .Ù Ù 1 Ù :Ù
 ، Õ Õ : Õ ، " "
 Õ : Õ ،
 ، Õ Ù Ù :⁽²⁾ Ù ، : ،
 Õ ، : ، :
 Õ 1 Ù ، ،
 à : à Ù :⁽³⁾ Ù .
 . : Ù Ù
 ، Õ Ù Ù : Ù
 . Õ Ù 1 Ù .
 (أَكَانَ) : Õ Ù Õ : ، :
 (وَعَجِبُوا) : Õ Ù ، 2 : (لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا)
 (لَوْلَا أَنْ مَنَّ) : ، à : ، 4 : (أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ)

.6/2 (1)

. 47 (2)

.29 (3)

اللَّهُ عَلَيْنَا) 82: (وَلَوْلَا أَنْ تَبَيَّنَّاكَ) Õ 74: (أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ

وَبَيْنِ) 14 :

Ù (1): Õ : (أَنْ رَأَاهُ اسْتَعْنَى) Õ 7: " "

Ù . â " "

Ù .â Õ Õ .

Ù: Õ " " Õ Õ : (فَمَا كَانَ

جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا) 29: . Ù:

" " .

Ù .

" " Ù .

"

Õ Ù Ù : " "

Õ .

Ù Õ Ù Ù Ù

Õ Ù Ù

õ õ ä
õ ã ù . ù
õ , " ã : ,
" " ù
õ ùõ õ õ . õ õ ù õ õ ,

õ " " . õ ù
, " " ù , ù
õ , ù , ù
, õ ù ù ù . ù

õ , " " , ù ,
õ , õ , ù
õ õ , " "

Ù

æ

عمل أن مضمره:

" " Ù

Ù

" "

" "

à : (1) Ù .

Ù Ù Ù

Ù Ù

Ù à

Ù (2)

" " Õ Ù (3) " "

" " à à

" " (4)

Õ " " : Ù Ù " " :Ù :

Õ

Ù Ù Ù " " :

" "

.

(1)

Û " " Û

" " Û Û

à Û Û " "

à" " " " Õ

(2)

Û

" "

" "

" "

Û Û

à

à

:

Û Û

. Û

" "

.195 Û (1)

.231/4 Û (2)

$$\hat{U} : \hat{U} \hat{U} \quad (1)$$

$$" " \quad (2) \quad " " \tilde{O}$$

$$" \grave{a} \hat{U} \quad (3) \quad \tilde{a} \grave{U}$$

$$\hat{U} \quad 1 " \grave{a}$$

$$\begin{matrix} \text{,} & \text{,} & \text{,} & \text{,} \\ & 1 & & \\ & & & \text{,} \\ & & & " \grave{a} \end{matrix}$$

$$(4) \quad \text{,} \quad " "$$

$$\text{,} \quad \hat{U}$$

$$\hat{U} \text{,} \grave{a} \grave{a} \hat{U} \text{,} \hat{U}$$

$$\text{,} \quad \text{,} \quad \grave{a}$$

:

$$\text{,} \quad \hat{U} \text{,} \hat{U} \quad \hat{U}$$

$$\text{,} \quad : \quad (5) \quad \hat{U}$$

.233 , 328 (1)

.31/2 (2)

.84/2 \hat{U} (3)

.149 , 147 , 146/2 \hat{U} (4)

.314 (5)

" ãõ , ã : (6) ù

" ã " ãõ

ù

ã

" ã

ù " ã

" ã

ù

ã

, ããã :

ã

ù

" ã

(1)

ù .ù

ã

:

" ã

(2)

" "

ù

ù " ã

(3)

" ã

" ã

ù

ù

ù

ù

ù

ù

ù

ù

ã

.478/1 (6)

.150/2 ù (1)

.242/4 ù (2)

.149/2 (3)

, : .
 à à à à : ù ,
 à à ã ã ð : , 2 : [ã
 à à ää] : 7 : [à à à] 28 : [(à
 .12 : [ää ð ã ã ää] , 71 : [à à
 .44 : ù [à à à à ã] :
 , ù :⁽¹⁾
 : , : â â ù
 ù ù .
 ù ù ,
 : . ù
 â ð ã à à ä ààà à]
 : ù , 7 : [à à
 ä
 ä ä ä ð ä

.â à ħ̃ :

Ù : (2) Ù . Ù

: " " , " ã " " Õ

: Ù .165 : [à à à ã

ù . Ù : 29: [à à ħ̃ ã ã

: ù .(1) Ù , Ù

ù 8 : [à à ħ̃]

Ù ,

Ù " " Õ à ù : (2)

ħ̃ :

à ù , ù à ħ̃ à ,

à , ħ̃

.75 (2)

.314 (1)

.125 (2)

Ù
.
Ù

[á à] : ù ù :

á à ää] 33 : [á à à ð ,26 :

(3) .49 : [á à

(4) , 12 : [ã ã ää] : ù , " ã

, " " Õ ù

Ù

:(1) ù , : . " ã Õ

: ù

Ù

(2) .

] : ù ù

.315	(3)
.332 , 331/1	(4)
.298/2	(1)
.62/4	(2)

ã á] ,179 : Ù [äç á
 ,24 : [á á] .23 : Ù [áá
 ,168 : [á] :
 , Ù " ä , ð : (3)
 Ù , Ù , ð
 : " " (4) . ð
 : Ù :
 â , ð " "
 " ä , á Ù ð , Ù ð
 : " ä : Ù :⁽⁵⁾ Ù .
 , .143 : [á á á]
 : Ù " ä " ä Ù ,
 , Ù ù , Ù
 , " ä (1) . " ä
 , ð ð Ù

.478/1 (3)
 .195 Ù (4)
 .150 , 149/2 (5)
 .57 (1)

" ă ù
 . ù " ă
 ù (2)
 " ă ã ù " ă
 " ă
 " Õ " Õ ù
] : ù : ù
 . " ă .189 : ù [à à à

الخلاصة

" a
Ù
Ù " a Ù
Ù Ù Ù
" a
Ù Ù " a
Ù
Ù Ù Ù Ù
" a Õ Ù " : Ù Ù Ù
: " a
Ù Ù " "
" " Õ Ù
Ù
Ù
" a
Ù

„ „ „ „

„ ä „ ä

„ „

à : (1) ù

: (2)

: „ „

à ä à

ù ù ù

:

â

: ù ù : (3)

ä

: ù

ä

: ù

â ä â ä

.44/2 (1)
.45 , 44 (2)
.175/4 (3)

.95 : [] :

Ù

:

ä ä ã Ø

"Ù"

" " Ù Ù " ã

: " "

ã

Ù Ù :

" " Ù " " " "

" " Õ " " Ù

" " : (1) Ù " " Ù

" ã " ã Õ ã :

Ù Ù

" " " ã " ã

:Û " " Û :
 : Û
 : Û Û Û Û Û
 ã : ð
 ã à : ã
 à à Û : (1) Û
 : ã
 Û " " ã
 (2) Û Û
 Û : Û
 Û : Û
 Û Û
 : Û (3)
 à : ð
 : ä :

.44/2 (1)
 .232/4 Û (2)
 .45/2 (3)

Ù Ù :

Ù Ù " ã " ã .

Ù ¹ " ã " "

Ù " " " ã Õ Ù : ⁽⁴⁾Ù

(1) Ù - Ù

Ù " " " ã

(2)

Ù Ù

Ù Ù Ù " "

" "

Ù ¹ Ù

Ù

Ù Ù

" " " "

: :

.321/2 Ù (4)

.46/2 (1)

.59/4 (2)

Ù : ÷

خلاصة

1" "

1Ù

ä 1

." ã

" " " "

:" " " ã

-

Ù Ù

:

" "

(1)

" " (2)

" ã

÷

Ù

÷

÷

÷

Ù

" ãõ

Ù (3)

23 :

[ç à]:

" ã

Ù

÷

Ù

" ã

÷

÷

: ÷

÷

:

Ù

÷

÷

.8/2 (1)

.33/2 (2)

.130/5 Ù (3)

:Û Û Û : (4) Û
 . Û 1 " ã Õ -
 . " " Û (5)
 . Û " ã
 ËÛ Û
 . " ã Û
 ËÛ " ã " "

] " ã (1) Û
 : , 7 : [

" ã Õ ã :
 } Û Û (2) Û
 :{Û

ä ä Ø

.9/2 (4)
 .34/2 (5)
 .315 , 312 (1)
 .130/5 Û (2)

Ù " " " ã :

:[Ù] [" ã

â

Ù Ù ã " ã "

الخلاصة

: " "

Ù Ù Ù

Ù

" ã

Ù

" " " " Õ Ù : (1) Ù
 . à á ç : , à á : Ù . " ã "
 : Ù
 . ð ä
 :
 (3) (2) Ù
 : ð ð Ù
 Ù Ù Ù Ù
 : Ù . :
 á
 Ù Ù : . :
 : Ù
 : (4)

.75 (1)
 .27/2 (2)
 .156/2 Ù (3)
 .43/2 (4)

Ù

Ù

" " Õ

" " " "

(1)Ù

Ù

" " Õ

Ù

" "

" "

Ù Ù

(2)

Ù

Ù

" "

(4)

(3)

Ù

Ù

" " " "

الخلاصة

Ù

" Ù

" "

" "

" "

" "

" "

" "

Ù

" "

Õ

" "

" "

Ù

" "

" " Õ

Ù

" " " " " "

.319/2 Ù (1)

.28/2 (2)

.156/2 Ù (3)

.186 Ù (4)

Û : (1)

:[Û] Û :

ä

" " Õ Û () :

Û (2)

Û Û Û Û Û Û :

- (3) Û -

Û (4) " " Õ

Ûà Û " " ä .

:Û : Û Û

Û .

Û Û

Û Û " "

.64/4 (1)

.272/1 (2)

.179/4 (3)

.238/4 Û (4)

Ù

à

Ë

" "

(1)

Ù

Ù

â

Ù

(1)

" "

—

—

:

" "

Ù

Ù

Ù

Ù

â

" "

" "

Ù

Ë

(2)

(3)

Ù

:

" " Õ

.153/2 Ù (1)

.13/2 (1)

.177/4 (2)

.63/4 (3)

" " ù (4)

" " ù ù ù ù

: " " ;(1) ù

: ù :

ä

" " Õ ù " " :

ù " ã " Õ :

à ä ä à à :

(2) à

(3) ù " "

: à

.178/4 (4)

.37/2 (1)

.73 (2)

.323 (3)

ù , , , ù , ù
 , è , ù ù :
 ù , ,
 ã à]: : (4) ù .
 .117 : [è à
 .
 à à à]: ù , à : ù :
 : .81: [à ùà àà]: . 61 : (â à
 : , , ,
 .36 : [à]: , à à
 : , , à ã è :
 , , ° ä
 ù ù . ù " "
 : . " "

. : . " "Õ

. ° : ° ä

: Û ⁽¹⁾ Û

¹ Ø Ø á Ø Ø

" " () :

Û , , Û : : ⁽²⁾ ,

. " " , Û

Û : ⁽³⁾

: .53 : [á Û]

:[Û] Û Û

ä â ä ä Ø

[á à à] :

) . " " .245 :

: , ((á ,

.° ° °

.271/1 (1)

.240/4 Û (2)

.324 (3)

Û , : Û :
: .73 : [á ã à] :

:[] Û ⁽¹⁾ Û ,
ä ä ä Ø

Õ " " Û " á " :

Û " ä
" " "

Û ð Û : ⁽²⁾ Û :
" "

⁽³⁾

ä : Û Û
: ⁽⁴⁾ Û .

ää ã à] : , :

: .88 : [ã aç ää
:[Û] Û ð ä

.326 (1)

.63/4 (2)

.323 (3)

.233 (4)

ä ä ø ä

"Ù " Ù ù ù :

Ù " ã Õ

Ù " " Õ Ù ù " "

ù : ù ù . ù

à è ù ù è : :

ù á : ù ù ù

:[][] ù . :

¹ ä á ä ä

" ã Õ ù " á " :

".. " ù

(7 :) ð á á à ã ä]

: .47 : [á á á ã]

. è ù ù ã

(1)

Û

Û

[àá ã ã â à ã ã à á ã] :⁽¹⁾ Û

: [] [] Û ⁽²⁾ .10 :

ä á ä á ä ä

" ã Õ

" " : ⁽³⁾ Û

â

4-3 : [ã] :

:)⁴ Û

: Û

37 : () Û 36 : .36 : [ã ã]

.326 (1)

.324 /2 Û (1)

.19/2 (2)

.179/4 (3)

.398/2 (1)

Ù Ù

Ù Ù Ù Ù Ù Ù æ

" ã

Ù

Ù

Ù

" ã

Ù

;(1)

Ù . ã

(2)

Ù

Ù

.187 Ù (1)

.24/2 (2)

Ù (1)

" ã , Ù Ù , Ù

Ù , " "

" ã Ù " ã àà

.Ù Ù

Ë : (2) Ù

, , Ë Ù

(3)

â Ù

â , à ,

Ù : " ã ,

, . ,

Ù " " Ù " ã

Ù : , â Ù " " à ,

.

.154/2 Ù (3)

.24/2 (1)

.40/2 (2)

: " " ⁽⁴⁾Û Û

. Û : Û : Û

Û : Û :

Û : Û :

Û : Û :

" ã Õ Û

: Û (1) .

. Û :

" Û (2) .

â (3) "

â â : (4) .

: .

: o

.327/2 Û (3)

.76/4 (1)

.154/2 Û (2)

.24/2 (3)

.42/ 2 (4)

" a : (5) ù . è

ù

" "

. : s

-:[]:

ä ä ä ä ä Ø

ä á , ä

(1)

(2)

" ã Õ Ù () :

" " (3)

Ù " " , " ã Õ

" " . " ã . : ,

: Ù : , " ã Ù

. â ,

:[Ù] Ù

ä á

.182/4 (1)

.426/1 (2)

.239/2 (3)

(1) ù

ù (4) (3) (2)

(6) ù (5)

: . (8) ù (7)

ù

ã : (9) ù à ç

à . ù

ù

" "

" ã ã ù

ù

.424/1	(1)
.24/2	(2)
.154 /2 ù	(3)
.23/2	(4)
.86/4	(5)
.42/3	(6)
.74	(7)
.188/2	(8)
.41/2	(9)

" " " "

Û

o

: " "

: " "

Û â

: (1)

Û

:[]Û

ä

ä

á

Û

ã :

Û

" " :

Û

" ã Õ " "

: Û

" "

Û

Û

: (2)

.Û

ä

â

ä

.312 (1)

.26 , 25/2 (2)

:

الخلاصة

Ù " "

Ù ã Ù

Ù Ù " ã Õ

Ù Ù

Ù

Ù

(2) (1)

Ù

: (3) á

.232 / 4 Ù (1)

.84/2 Ù (2)

.557/2 (3)

, æ

, ù

: (3)

ù

. " ã

ù

à

β: Ø

:" "

;(71) Û

Û 1() Û

" " ;(72) Û Û

Û

" " ; (73)

:Û

Û

Û

:Û

Û

" " ;

Û Û

.547/4 Û (71)

.149 (72)

.28/4 (73)

Û " " Õ

Û " " Û (74)

Û Û

à Û

" " :

Û " " (75) Û

:

: Û

: :

à :Û :Û " " (76)

(77) .(à ä à ã) : Û .

Û " "

Û

Û

.197 Û (74)

.550-549/4 Û (75)

.29 (76)

.550-549/4 Û (77)

(82)

.10 : (à àá àã à) :

.Û (83)

Û (84)

:[] Û

Ø Ø ä ä ä á

" " .Û Û :

" " :Û

Û " "

Û Û : " " Û

(85)

.42-41/2 Û (82)

.372/1 (83)

.358/2 (84)

.178/2 (85)

: (88) (87) (86)

Ø Ø

Ø

: ,14 : (á ãÛ Õá ã) :
] , : ,
:[Û] [

:[Û] [Û . :

Ø á Øä á

. [Û] Û

ä ä

(á ã á) : Û

.9:

.137/2 (86)
10/3 (87)
.239/1 Û (88)

à à à ã : ,â

.8 : Û (

(89) Û

.185 : (ã à ã ã) :

: , :Û :⁽⁹⁰⁾ Û

.44: (àà à ã :⁽⁹¹⁾ Û .

- Û , :⁽⁹²⁾ Û

(ç * à à ã) .

, :⁽⁹³⁾ ,105-104 :

, :Û

" " , :⁽⁹⁴⁾ Û

, :

.330/2 (89)

.546/4 Û (90)

.155/3 (91)

.281 (92)

.480/1 (93)

.228/1 Û (94)

" "

,

Ù .

, :

Ë

,

,

:

Ù

Û

Ù

Ù

Ù

:

ã) :

,

,

à

ã

ã) :

,39 :

(

à

àà

Ù

(95)

.185 :

(

ã

:

ä

ää

ä

ä

ä

(96)

]

,

Ù

Ù

:[

.196

(95)

.156/3

(96)

() .(97) Û

.223:

(98)

" "

" "

(99)

(100)

1

" "

(101)

Û Û

" " (102)

Û Û

Û

Û

Û Û (103)

.239 (97)

.28/1 (98)

.563/2 (99)

22/1 (100)

.372/1 (101)

.156/3 (102)

.30/4 (103)

20 :Ù (à ã à) ù ù

28 : (à : " " " "

· ù ù ù ù ù :

" "

Õ

" "

" "

à (104)

(105)

ù ù ù ù :

ù : ù " "

(106)

ù ù ù

ù " " ù " "

ù

ù ù : ù

·

.30/4 (104)
.549/2 à (105)
.239/1 ù (106)

(107)

Ù " " (108)

Ù (109)

" " Ù

Ù (110)

à à : Ù ã ã Ù ã ã : 89 : (à à ã ã à à à ã ã) : Ù .

29 : (à Ù Ù : Ù .

.545/4	Ù	(107)
.47		(108)
.548/2		à (109)
.563-562/1		(110)

$$" " \hat{U} \hat{U} \quad (113)$$

$$\grave{a} \hat{U} : \quad (114)$$

$$:\hat{U} \quad " "$$

$$,20 : \hat{U} (\grave{a} \tilde{a} \grave{a}) :$$

$$" " \quad :$$

$$\hat{U} \hat{U} \quad :$$

$$:\hat{U} \quad \hat{U} \hat{U} \quad :$$

$$: \hat{U} \quad (115)$$

ä

$$: \hat{U} \quad (116)$$

Ø äØ

$$: \hat{U} \quad :$$

$$,28 : (\tilde{a} \tilde{a} \grave{a} : \hat{U})$$

$$.299 \hat{U} \quad (113)$$

$$.42/2 \hat{U} \quad (114)$$

$$.353 \hat{U} \quad (115)$$

$$.548/2 \quad \grave{a} \quad (116)$$

: (117) Û

: Û

áá á á á á

" " Õ " "

" " " "

" " Õ Û

: " Û " :

:(118) Û ,113 : (ã)

:[Û] Û (119)

: 1

: Û (120)

ã ã

: Û ()

.205/1 (117)

.282 (118)

.42/2 Û (119)

.156/3 (120)

ä Ø

: Û

: Û⁽¹²¹⁾ Û

ä ä Øä ää ä ä

):⁽¹²²⁾ Û

⁽¹²³⁾ ,31 : (

· - ()

): · ,

ã à á) : .31 : (ã

.14: (à á à á á

Û ,100 : (ã ã :

" ð , ð Û :⁽¹²⁴⁾

:⁽¹²⁵⁾ , "Û Û

.302 (121)

.9/4 Û (122)

.71 (123)

.374/1 (124)

374/1 (125)

Ù

Ù () Ù

" Ù "

" " Ù Ù " "

áã) Ù Ù

.Ù Ù ,16 : (à á

- Ù Ù

Ù Ù " "

Ù :

à) Ù ¹(ã) :

Ù ¹ (

" Ù " :

Ù

.

.

.

" " ð̥ (126) ù

ð̥ ù (127) ù

ù ù ù

: ù

ä ø ã

ä ø ä á ä á

ù ù " " (128)

:[ù]

ä

ä ä ä

ä á

. : ù

:[] [ù] ù (129)

.598/1 (126)

.353/1 ù (127)

.157/3 (128)

.44/2 ù (129)

ä

ä

" "

" "

Û :⁽¹³⁰⁾ Û

: [Û] [] Û Û Û

Ø

Û Û " " Û

Û Û Û

] Û "Û " :

: [Û

Øä

ä

" " Û

Û :⁽¹³¹⁾ Û

.Û Û

.45/2 Û (130)

.551/4 Û (131)

:

Ø

" " .(132)

Û

" " .

(133)

: [Û] [Û] :

" " Û

ä Ø

ä

" "

Û

Û "

" :

" "

.(134)

(137) Û

(136)

(135)

.236 (132)

550/4 Û (133)

405/1 (134)

.280 (135)

.38 (136)

.105 Û (137)

: .

Û Û

Û

:[] Û

ã ä

ää

ä ä

... (138)

:(139) Û

:(140)

:

(141)

(142)

.408/1 (138)

.40/2 Û (139)

.153/3 (140)

.153/3 (141)

(143)

Ù .

"

"

"

"

د

" "

د

د

" "

Ù

د

.

د

" "

Ù

(144)

د

د

د

د

د

Ù

د

د

Ù Ù

د

" "

.

.

.408/1

(142)

.370/1

(143)

.371/1

(144)

;

" "

" "

د ù

د

" "

د

د

" "

" " ù

د

ù

د

د

د

.

ù

د

د

د

د

د

د

د

د

د

ù

" "

د

ù

د

.

ù

" "

" "

" "

ù

-

" "

د

د

ù

د

.

3

" "

3

.

3

" "

3

.

.

.

3

.Ù

" "

3

3

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

. Ù

3

Ù

3

.

Ù

3

3

3

3

د د

Ù

د د د

Ù Ù

Ù Ù Ù

" "

Ù

Ù

د د

Ù

" " Õ

د د د

Ù

Ù

Ù

" "

1

د د د

٤١ ٥ ٦

٧ ٨ ٩ ١٠

١١ ١٢ ١٣

١٤ :84

١٥ :⁽¹⁴⁵⁾ ١٦

١٧ : ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١

٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦

٢٧ :٢٨ ٢٩ ٣٠

٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦

٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١

⁽¹⁴⁶⁾٤٢ ٤٣

٤٤ ٤٥ ٤٦

٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠

1

1 ٥١

.238 (145)

.353/1 ٥٢ (146)

,

. ù

ù : ù

,

ù

.

,

ù ù ù

1

: (147)

ù 1 ù ù " " , ù ,

,

, ù " "

.

ù

ù , ù

,

ù ,

ù

1

,

à

.

Ù

1

1

1

»

:Ù

»

»

:Ù

.

»

ôôôô

: ù

، ù ، " " :

1 ù ù ù ù

.

" " :

1 ù ù ù

،

.

: Ø

" "

(149)

" " (148)

(150)

Û (151)

Û
" " (152)

Û

Û à " " (153)

Û " " (154)

.555/1	(148)
.358/2	(149)
.231 ,48	(150)
.451	Û (151)
684/2	à (152)
.314	Û (153)
.159/3	(154)

Ù

Ù

Ù

(161)

Ù

1

:

(162)

: Ù

"

"

:[

]

Ù

ãã

ä

1

: (163)

Ù

(164)

Ù

,117 :

(

ããää ä ã

) :

" " (165)

Ù Ù

.232/2 (161)

.83/5 Ù (162)

.359/2 (163)

.556/1 (164)

.311 (165)

ù :ù . ù

" " (166)

(167) ù . ù à :ù

(168) 1

à à) : ù : :

: (à à ä ä à à ã ã à à à

(à ä à ã) : : ,125

() : (169) ù ,43 :

: ù ù

ù 1

: (à ãã à ã) : ù () :

.111 : (à à à à ã à à ã à) , 27

" " " "

.208/1 ù (166)
 .314 ù (167)
 .159/1 (168)
 .299/2 ù (169)

Ù

" " 1

" "

:(170)

Ù .

Ù

1

Ù .

" "

¹ á

Ù ¹

" "

(171)

Ù

" " " "

:Ù

" "

" " Õ

1

:

"

:

Ù

:

(172)

"

(173)

:

Ù

Ù

" "

.239

(170)

.(48-47)

(171)

.233/2

(172)

.159/4

(173)

Ù

1

:
 : Ù Ù
 " "
 :

Ù Ù

Ù

(175)

(174)

(176)

Ù

Ù

(177)

(178)

Ù

Ù

Ù

:

Ù

:

.6 : (ã ä)

(179)

Ù

.84/5	Ù	(174)
.158/4	.48	(175)
	.69	(176)
	.48	(177)
.299/2	Ù	(178)
	.326/2	(179)

\hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}

\hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}

\hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}

\hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}

\hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}
 \hat{U} \hat{U} \hat{U}

\hat{U} \hat{U}

.84/5 \hat{U}	(180)
.326/2	(181)
.158/4	(182)

، Û (183) .

. Û : (184) .

(185) :

(à à ã) :

. " " Û 1" " " " 104 :

1 (186)

: (187) Û :

، Û ،

1 :

" : Û (188)

، Û ،

، Û

، Û

.311	(183)
.49	(184)
.84/5 Û	(185)
.311 .48	(186)
.48	(187)
.158/4	(188)

àà àã à) : (189)

: . ,10 : (à

Û

â

-104 : (ç * à à ã) Û ,à

Û Û , Û ,105

Û (190) 1

: , " " Û : , Û

: , : , : â ,â

Û " " Û " " Õ 1 :

ä à ã à : , Û ." " Õ

, Û 139 ,38 : (àä àã*

, Û Û ,

à) :

Û ,6 : (à ã

.561/1 (189)

.469/4 (190)

3

(191) 1

à áãá à ã) : (192) " " Û

3 143 : (á ã) ,27 : (

Û 3 Û

.

3

" " Õ

1 Û : (193) Û

:

Û " "

á Ë Û Ë Û

Û 3 Û 3

Û :Û ùà " "

. Û Û

.208/2 Û (191)

.47 (192)

.561/1 (193)

(194)

1

:

(àã ää à ã) :

) : Ù â () : .117:

" "

" "

،(

.

" "

،

،

،

،

،

Ù

،

،

.

Ù ،

Ù

،

Ù

Ù

.

Ù

.

.

،

1(195)

:

.Ù

Ù

Ù

-1

.153 ,152/3 (194)

.159/4 (195)

.	Ù	" " Õ Ù	-2
.		Ù	-3
			-4
			-5

â: Ø

:

(197)

" " Õ : (196)

Û

(198)

(200)

(199)

" " :Û " " (201)

:â (202)

" " Õ : (203)

Û

Û

Û

" " :() :

) : Û

" " (

.555/1	(196)
.359/2	(197)
.67/5 Û	(198)
7/4 Û	(199)
.240	(200)
.324/2	(201)
.222/4	(202)
.53 ,52	(203)

)

Ù 1 " " Õ (È

. " " ù

Ù :

. ù Ù :

Õ à à à) : Ù :

à à à à) : ù ,69 : (

) : Ù .31 : (à ä Ì ã à

- (...

:

.31 : ,69

(207)

:Ù 1

Ù ù :Ù .

.

.

ã

æ

" "

. à

" "

Û

" "

Û

1

" " .(208)

Û

Û

:

" " (209)

:

:" "

.324/2 (208)

.241 (209)

: (210) Û " "

: (211) Û " "

Û¹ Û " " Õ (212)

(ää ä ä) : (213)

.96:

Õ :

(ää ä ä) : Æ " "

.33:

: (214) Û

(216) Û : (215) Û

:

ä Ø

.555/1	(210)
.359/2	(211)
.237/1 Û	(212)
.231 ,48	(213)
.353 Û	(214)
.312 Û	(215)
.159/3	(216)

Û à Û

Û " " (217) Û

" " Õ 33: (ää à ã) :

77 : (ää à) Û

: Û (218) Û .

~~ä~~ ää â

" " " " (219)

" " " " Õ " " 1 :

Û ã Û ä â

" " à

(220) Û Û

: Û Û

ã

.67/5 Û	(217)
197	(218)
.(452-451)	Û (219)
.532/1	(220)

, ù :
 . ù
 .â : (221)
] ù (222) ù ù ù
 :[

, ù
 . : (223)
 , : " "

ä ä Ø

â

.50	(221)
.325/2	(222)
.51	(223)

(234) :

:[Û]

ä á á ã

»

Û Û

»

1

»

. Û

(235) :

(236)

»

»

(238)

(237)

»

.

(240)

(239)

.

" " (241)

.

.328/1	(234)
.682/2	à (235)
.233/2	(236)
.525/1	(237)
.525/1	(238)
.202/1	(239)
.111/1	(240)
.298/2	Û (241)

] Û (242) Û : " " :[Û

á

â

" " (243)

. .. Û :

(244)

" "

:

â

.....

Û " " Û (245)

.

ä

ä

(246)

" "

(ã ã) : . " " :

.51	(242)
.160/4	(243)
.326/2	(244)
.683/2	à (245)
.464/4	(246)

(ã ã) ,16 : (à à àã) ,185:

Û , , ,105 :

) : :Û (247)

(

(248)

1 " " Û

(250)

Û (249)

(252)

(251)

Û

Û

Û

1(253)

,246 : (à Ìà àÌà) :

àç) : ,10: (à)

,12 : (à Ì) : Û .84 : (à à

Û

" "

.30 (247)

.48 (248)

.7/4 Û (249)

.241 ,240 (250)

,1 ,103/1

(251)

. 2002 - Õ 1423 , - ,

.464/4 (252)

.160/4 .51 (253)

. ù ¤ ¤
¸ ¸ : ù
" " ù ¸ .
:ù ¸ ù ." " " "
ù 1 ¸ " "
ù ¸ ù ¸ " " ù ¸ ù
.ù ù ¸ ù
" " ù ¸ ¸ : ù
. ù 1 1

ôôôôôô

ù ¸ ¸
¸ ¸
¸ ¸ ¸ ¸
¸ ¸
ù ¸ ¸
¸ ¸

الباب الثالث

المقارنة بين "إن" و"أن"

; (1) Û .

à ã à : Û .

à à : Û .

Û

á " ã Û

" " .

Û Û à

â " "

â à à : Û

à : Û .

(2); Û

Û

.175 , 174 (1)

.361/2 (2)

Ù : Ù

1 Ù Ù Ù

Ù

à Ù : (1) Ù .

Ù

Ù à

Ù

Ù

: (2) Ù 1 Ù

Ù Ù

à

Ù ù

Ù

ù

.593/1 (1)

.448 Ù (2)

؛ (3)

؛

.

؛ Ù ؛

" "

؛

Ù

؛

؛

" " Õ

؛

.

؛ (1)

Ù .

" "

؛

؛

Ù

Ù

؛

Ù

(2)

؛

؛

؛

Ù

.Ù

Ù

Ù

؛

؛

؛

(3)

.

Ù

؛

؛

.44 , 42 , 41 , 40/2 Ù (3)
 .71 (1)
 .7/4 Ù (2)
 .7/3 (3)

” ” Õ Ù :Ù (4)

Ù Ù Ù

Ù (5)

Ù Ù Ù

:Ù

Ù

Ù Ù Ù : (1)

à ā : Ù . :

Ù : .20 : Ù [

(2) Ù

Ù :

.197 Ù (4)
.385/1 (5)
.72 (1)
.197 Ù (2)

ù (3)

ù ù (4)

ù

ù

ù (5)

ù

ù

1

: ù ã ù

: ù

: ù

-
- .384/1 (3)
 - .8/4 ù (4)
 - .593/1 (5)

Ù , Ù , :

1 Ù Ù , Ù

, " " :

1 Ù Ù Ù

1

Ù : (1) 1

1 Ù Ù

Ù

Ù ,
,

Ù

: (2) Ù . àÙ Ù

, Ù

Ù Ù . Ù

, Ù 1

Ù Ù . Ù Ù

.597/1 (1)

.195/1 (2)

Ù Ù , Ù Ù

Õ à] : Ù . Ù

. .111 : [à à à ã

;(2) Ù 1Ù Ù (1)

(3) . Ù

, Ù , à Ù

: à (4)

: , : ,

, Ù , .

. Ù , Ù

, , , .

. ,

.Ù Ù Ù

.563/2 (1)

.140/2 (2)

.208/1 (3)

.146/3 (4)

Û : (1) Û

¸

Û

Û â Û

Û Û (2)

¸

¸

(3) Û Û

¸

" " Õ

Û Û Û Û

Û : (4)

Û Û

Û

.

¸

¸

¸

Û

.

.30/2	(1)
.328	(2)
.190	Û (3)
.195	(4)

: (1) Û , " " " "

ã à

1 " " Õ Û

Û à Û

" " :

Û Û

(2) " " " à

à :

1

.452 Û (1)

.636/2 (2)

: , (3) .
 . Û , Û , à
 . : Û
 :⁽¹⁾ Û . " à
 :
 .

[à à ã ð Û .20: [â à à à à ð : Û
 . .15:

: 1
 , Û ,
 ,
 .

à :⁽²⁾ Û .
 [à â Û ð , : ,
 à ð : .4 :

.312 Û (3)
 636/2 (1)
 .377/1 (2)

20: 20 : [â à à à

Û Û (3)

.

الخاتمة

، Õ Õ Ù

Ù

Õ Õ Õ

â Ù " " Õ Ù . Ù

Õ Ù . â â

Ù Õ Ù

1

. Ù . Ù .

. Ù

، Õ Õ Õ

Õ Ù

Õ Ù .

Õ Ù

Ù

.Ù

Ù

Õ

Ù

" " Õ Ù

Õ

Ù

Ù

Ù Ù

:

Õ

Ù

Õ Õ

1

Ù

Õ

خلاصة

Õ Õ , Ù

1 Ù .

Õ ,
Ù

Ù Ù , .

Õ Õ .

Õ . Õ Ù . Ù Ù ,

Õ Õ , Ù ,

. Õ Ù Ù

Õ . Ù Ù

Õ Õ Õ , 1

Õ Õ Ù Õ Ù Ù Ù 1

Õ

Abstract

pronounced This research is on the differences around
as (ANN). In their lightened forms. This is done ()as (IN) and
in two chapters where a comparison is made between them.
with a kesra ()In chapter one, I stated that the lightened
which () which is also called the conditional ()beneath the A
is a letter brought in to convey a meaning. It is also the mother
of the renal letters, which requires two sentences, the first one is
a condition and the second sentence is a reply and a penalty. Its
pronounced as (FAA). The reply comes by using a verb of
condition resolves the article and the reply in resolved by the
is resolved in article while the condition comes in the middle.
comes in the same meaning ()the passive voice. The negation
, pronounced as (MA).()as the negation
(It is neglected much and works a Õ ÙÕ Õ Ù
from the heavy one, the little). To differentiate the lightened
(Lam Alibtidaa) in its Õ , the confirmed ()lightened
(It Ù Ù rhyme to separate from the negation one.

works a little and is neglected much). The verb that follows is mostly from the abolition groups of verbs (NASIKHA): is employed for verbal of moral use, ()The superfluous but it is mostly neglected and added in some positions. of origin acts in the active voice. It can ()In chapter two, be used in the passive after some conjunction and is placed away from ()complementary letters. The lightened after an active and verification verb, which is ()the heave one followed by the noun and the verb. meaning which, is explanatory with ()The explanatory is added in some positions for a ()some conditions. Also verbal or moral use. It is an idle letter because it is not concerned with the verb, but intrudes between the noun and letter.

المصادر والمراجع

[. .] , Õ (1)

1 , (2)

- Õ , Ù , 1998-Õ 1419

Õ , 3 (3)

1 , Õ , Õ , Õ (4)

Õ , 1999-1420

[. .] , Õ : Ù -

[. .] , (5)

Õ , Õ , Õ , Õ (6)

1999-Õ 1420

Ù

- 1411 2 1972- 1392 1 0 -

0 ù 1999

- à

1993- 1413 2 -

-

- 1420 2 (7)

- 1999

- 1407 (8)

- 0 1987

0 0 0 (9)

[. .]

1 0 0 0 0 (10)

- ù 1983

0 [. .] (11)

ù

Õ Õ Õ , 2005-Õ 1426 ,1 , -
· - , ,
, 1969-ÕÕ 1389 , , (12)

Õ Õ Õ , ,
· -
, Õ Õ , 1985-Õ 1405 ,2 , Ù -
· - ,
Õ ,2 , Õ Ù , (13)

· - Ù ,
-ÕÕ 1420 ,4 , Õ Õ Ù Ù (14)

· - , , 1999
Õ ,ÕÕ 1416 ,1 , , (15)

· ,
, Õ Õ , 1990-Õ 1410 ,3 , -
· -

Ù 10,2 (16)

1979 9-Õ 1399

Õ Ù (17)

1998-Õ 1418,1

Õ 1966 -Õ 1386 15 -

Õ Õ Õ

Õ Õ 1996-Õ 1417,3 -

Õ 28 Õ (18)

Õ 1992 3-Õ 1412

(19)

Õ Õ Ù 1999-Õ 1419,1

$$\text{, } \tilde{O} \quad \tilde{U} \quad \text{,} \quad (20)$$

$$\text{, } \tilde{O} \quad \tilde{O} \quad \text{,} \quad \text{, } 2003\text{-}\tilde{O} \ 1424 \quad \text{, } 1$$

$$\text{, } 1995\text{-}\tilde{O}\tilde{O} \ 1415 \quad \text{, } \tilde{U}\tilde{O} \quad \text{,} \quad \tilde{U} \quad (21)$$

$$\text{, } 1 \quad \text{, } \tilde{O} \quad \tilde{O} \quad \tilde{U} \quad \text{,} \quad (22)$$

$$\text{,} \quad \text{, } 2001\text{-}\tilde{O} \ 1422 \quad \text{,} \quad \text{, } 1995$$

$$\text{, } 1 \quad \text{,} \quad \text{, } 2002\text{-}\tilde{O} \ 1423$$

$$\text{-}\tilde{O} \ 1413 \quad \text{,} \quad \tilde{U} \quad (23)$$

$$\text{,} \quad \text{, } 1993$$

$$\text{, } 2003\text{-}\tilde{O}\tilde{O} \ 1423 \quad \text{, } 1 \quad \text{,} \quad (24)$$

$$1 \quad \tilde{O} \quad \tilde{O} \quad \tilde{O} \quad (25)$$

1997- \tilde{O} 1417

$$1980-\tilde{O} \quad 1400 \quad \tilde{U} \quad (26)$$

$$\tilde{O} \quad (27)$$

$$-\tilde{O} \quad \tilde{O} \quad 2002-\tilde{O} \quad 1423 \quad 3$$

$$1 \quad \tilde{U} \quad \tilde{U} \quad (28)$$

$\tilde{O} \quad \tilde{O} \quad 1990\tilde{O} \quad 1410$

$$1994-\tilde{O} \quad 1415 \quad 3 \quad (29)$$

$$\tilde{O} \quad \tilde{O} \quad (30)$$

3

Õ Õ (31)

1976-Õ 1396

- Û

Õ 1992-Õ 1413 1 -

Û

Õ Õ Û (32)

Õ 1992-Õ 1412 1

1992

Õ 1998-ÕÕ 1419 -

Õ Õ 1998-Õ 1419 Û -

Õ 1999-ÕÕ 1420 1 Û (33)

$$-\tilde{O} 1422 \text{ , } 1 \text{ , } \hat{U} \text{ , } \text{ (34)}$$

· - , , \hat{U} , 2001